

Дошкільна лінгводидактика як інтегрований підхід у формуванні майбутнього фахівця закладу дошкільної освіти

УДК 372.2

Омеляненко А.В.

канд.пед.н., доцент,

доцент кафедри дошкільної освіти,

Бердянський державний педагогічний університет

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО
ДОЦІЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Необхідність якісно здійснювати фахову підготовку майбутніх вихователів, адаптувати їх до соціальних стосунків, суспільних перетворень, оновлювати домінуючі завдання педагогічної діяльності обумовлена гуманізацією, модернізацією сучасної системи вищої педагогічної освіти

Складний та багатогранний зміст діяльності закладів дошкільної освіти на сучасному етапі підвищує рівень вимог до особистісного розвитку майбутнього вихователя, до рівня інтегральних, загальних, фахових компетентностей у різних напрямках педагогічної діяльності.

Актуальною проблемою сучасної підготовки майбутніх вихователів є опанування інноваційними технологіями, серед яких інтегровані заняття з розвитку мовлення, зокрема, в процесі навчання старших дошкільників складати розповідь-роздум. Інтегровані мовленнєві заняття використовуються в роботі закладів дошкільної освіти, але методика їх проведення розроблена недостатньо повно. У зв'язку з цим виникла нагальна необхідність посилення в освітньому процесі вищого навчального закладу взаємодії різних методик дошкільної освіти, їхньої інтеграції на ґрунті дошкільної педагогіки.

У висновках досліджень, проведених І. Бехом, І. Зязюном, Є. Барбіною, Н. Кічук, О. Заболотською, О.Мороз, Н. Філіпченко сформульовані загальні теоретичні підходи до змісту та організації підготовки педагога [7]. На основних положеннях цих досліджень також вибудовується процес підготовки

вихователів закладів дошкільної освіти. Проблеми особливостей фахової підготовки майбутніх вихователів різноаспектно вирішувалися: визначена модель формування професійної компетентності вихователя (Г. Беленька); окреслені сучасні технології науково-педагогічної підготовки майбутніх вихователів (З. Борисова); висвітлені змістовий та процесуальний аспекти підготовки майбутніх вихователів до навчання рідної мови дітей дошкільного віку (Т. Котик); розроблені теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (І. Луценко) [6, 3, 5].

З ідеєю варіативності в змісті педагогічної освіти науковці А. Богуш, О. Кононко, Н. Грама, Т. Жаровцева, Р. Куліш, А. Линенко пов'язують вивчення проблеми фахової підготовки студентів до керівництва інтегрованими заняттями в закладі дошкільної освіти. Т. Жаровцева виділяє два аспекти фахової підготовки: загальнопрофесійний розвиток та особистісний розвиток фахівця [1, с.18]. А. Линенко розробила концепцію «орієнтації на різнобічний розвиток студента», в якій передбачено узгодження інваріантного та варіантного компонентів у освітньому змісті. Це узгодження автор розглядає як «ядро професійно-педагогічної підготовки» [2,с.10].

Загальнопрофесійний розвиток здобувачів у процесі фахової підготовки до керівництва інтегрованими заняттями в закладі дошкільної освіти об'єднує теоретичну та практичну готовність, яка складається з інваріантного ядра та варіантної оболонки. Інваріантним ядром теоретичної готовності здобувачів до керівництва інтегрованими заняттями виступають знання з філософії, основ дошкільної педагогіки, дошкільної лінгводидактики про взаємозв'язок різних форм роботи з дітьми дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. До змісту варіантної оболонки входять знання про суть інтеграції, її механізми, особливості педагогічної інтеграції та специфіку інтегрованих занять, коли, наприклад, як у нашому дослідженні спільною темою об'єднували заняття з розвитку мовлення та низки інших занять (ознайомлення з природою, ознайомлення з художньою літературою, образотворча діяльність).

Пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку міцно пов'язана з мовленнєвою (Н. Луцан, І. Непомняща, Т. Постоян), на думку Т. Котик цей напрям розвитку мовлення потребує спеціального дослідження через наявність у пізнавально-мовленнєвій діяльності таких специфічних умінь, як обґрунтування проблеми, визначення мети діяльності як її кінцевого, бажаного результату, формулювання гіпотези щодо можливих шляхів досягнення мети й передбачення їх реалізації, співвіднесення отриманого результату з бажаним. Формування зазначених умінь на необхідному для соціалізації дитини рівні сприятиме її готовності до вирішення життєвих проблем, адаптації до нових умов життя [3, с.134].

В освітньому процесі закладу дошкільної освіти використовуються інтегровані заняття. Серед інтегрованих форм навчання особливе місце посідає поєднання розвитку мовлення з художньою літературою, ознайомленням з природою, образотворчою діяльністю. Найефективніше інтегроване навчання в роботі з розвитку зв'язного мовлення. Ураховуючи, що зміст роботи з розвитку зв'язного мовлення відображає різні за тематикою аспекти (світ природи, культури, людей і власного «Я»), інтегроване навчання дозволяє формувати інтелектуально розвинену, духовно багату мовну особистість дитини дошкільного віку.

На думку науковців Н. Гавриш, Т. Постоян, А. Омеляненко інтегроване навчання має великі розвивальні можливості. Воно забезпечує зв'язок різних видів діяльності (навчально-мовленнєвої, пізнавальної, ігрової) й різних видів занять (ознайомлення з довкіллям, природою, художня література, образотворча діяльність, розвиток мовлення). Завдяки інтегрованим заняттям в закладах дошкільної освіти досягається органічне поєднання логіко-понятійного та емоційно-образного компонентів процесу пізнання довкілля і самого себе.

Беремо сміливість стверджувати, що інтегровані заняття з розвитку мовлення є важливим напрямком методичного оновлення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. В інтегрованому занятті об'єднуються блоки завдань

навколо однієї теми з метою інформаційного та емоційного збагачення сприйняття, мислення, мовлення дитини дошкільного віку. У зазначеному об'єднанні, на нашу думку, цілеспрямовано й, головне, систематично розвивається зв'язне мовлення старшого дошкільника та логічність його розповіді-роздуму.

З метою удосконалення методичного керівництва інтегрованими заняттями ми пропонували здобувачам різноманітні завдання. Серед них такі: скласти конспект інтегрованого заняття, самостійно обравши тип інтеграції; скласти інтегрований перспективно-тематичний план взаємодії фахівців на місяць (вихователь, психолог, логопед, музичний керівник, інструктор з фізичного виховання); змодельовати інтегроване заняття; скласти орієнтовну схему аналізу інтегрованого заняття.

Проілюструємо відпрацювання професійних навичок та вмінь майбутніх вихователів для подальшого їх застосування у навчанні старших дошкільників складати розповідь-роздум: скласти конспект інтегрованого заняття за запропонованим програмовим змістом:

- 1а) *розвиток мовлення*: складання розповіді-роздуму з опорою на модель;
- 1б) *ознайомлення з художньою літературою*: читання оповідання О. Копиленка «Їдальня для птахів»;
- 2а) *розвиток мовлення*: переказ художніх творів: Г. Скребицького, В. Чапліної «Хто як до зими готується?», «Хто як зимує?»
- 2б) *ознайомлення з природою*: бесіда про білочку;
- 3а) *образотворча діяльність*: сюжетне малювання «Зимові розваги»
- 3б) *розвиток мовлення*: написати колективного листа за темою «Моя улюблена зимова розвага».

Отже, під час навчання в синхронному режимі у форматі відеоконференції на платформі Zoom майбутні вихователі повинні чітко

усвідомити, що будь-які інновації – це синтез досягнень педагогічної теорії та освітньої практики, поєднання традиційних елементів минулого й сучасного, спричинене гуманізацією і демократизацією суспільства, що потребує виховувати інтелектуально розвинену мовну особистість дитини дошкільного віку, яка здатна грамотно, аргументовано та переконливо доводити власну думку.

Список джерел

1. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методичні засади підготовки фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями: монографія. Одеса:СВД М. П. Черкасов, 2006. 367с.
2. Линенко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї: монографія. Одеса: ОКФА,1995. 80с.
3. Котик Т.М. Українська дошкільна лінгводидактика: історія, здобутки, перспективи. Одеса: СВД М.П.Черкасов, 2004. 296с.
4. Куліш Р.В. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності // *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського*.2014.Вип.106.С.73-76.
5. Луценко І.О. Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 392с.
6. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: монографія/ Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, З.Н.Борисової; за заг.ред. І.І.Загарницької. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. 310с.
7. Сластьонін В.О., Мороз О.Г., Філіпченко Н.І. Підготовка майбутнього вчителя: Зміст та організація: навчальний посібник. Київ: Наукова думка, 1997. 168с.